

Sygn. akt III AUa 1492/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 marca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Krystyna Smaga (spr.)
Sędziowie:	SA Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska SA Bogdan Świerk
Protokolant: stażysta Joanna Malena	

po rozpoznaniu w dniu 5 marca 2014 r. w Lublinie

sprawy A. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o wypłatę emerytury

na skutek apelacji wnioskodawczynie A. S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 21 października 2013 r. sygn. akt VIII U 1078/13

oddala apelację.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 marca 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. na podstawie art. 151 § 1 pkt 1 kpa odmówił A. S. uchylecia decyzji z dnia 6 października 2011 r w części, w jakiej zawiesiła na podstawie art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009, Nr 153, poz. 1227 ze zm.), prawo do emerytury za okres od 1 października 2011 r do 31 października 2012 r. ZUS wskazał, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r nie ma zastosowania do przypadającego przed dniem 22 listopada 2012 r okresu zawieszenia emerytury na podstawie art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W odwołaniu od decyzji wnioskodawczynie domagała się uchylecia decyzji z dnia 6 października 2011 r w części dotyczącej zawieszenia prawa do emerytury i wypłatę zawieszzonego w powyższym okresie świadczenia wraz z odsetkami.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych L. wniósł o jej oddalenie.

Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z dnia 21 października 2013 r oddalił odwołanie na podstawie następujących ustaleń faktycznych i ich oceny prawnej.

A. S., urodzona (...), we wniosku o emeryturę z 20 września 2007 r wskazywała, że pozostaje w stosunku pracy. Uzyskała prawo do emerytury na podstawie decyzji ZUS z dnia 28 września 2007 r, od 1 września 2007 r. Wpłata świadczenia podlegała zawieszeniu, z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia.

Podstawą wydania decyzji był, obowiązujący do 7 stycznia 2009 r, art. 103 ust. 2a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z FUS, stanowiący iż prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury.

Z dniem 8 stycznia 2009 r art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS został uchylony na podstawie art. 37 ust. 5 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r o emeryturach kapitałowych (Dz. U. 2009 r Nr 228, poz. 1507).

W dniu 6 października 2011 r ZUS wydał decyzję o wstrzymaniu wypłaty emerytury wnioskodawczyni od 1 października 2011 r, z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia. Jako podstawę wydania decyzji wskazano przepis art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw. W decyzji podano, że w celu podjęcia wypłaty świadczenia wnioskodawczyni winna przedłożyć w organie rentowym świadectwo pracy lub zaświadczenie potwierdzające fakt rozwiązania stosunku pracy. Z dniem 31 października 2012 r ubezpieczona rozwiązała stosunek pracy a organ rentowy wznowił wypłatę emerytury odwołującej od 1 listopada 2012 r.

W dniu 10 grudnia 2012 r wnioskodawczyni wystąpiła do ZUS o wypłatę emerytury za okres jej zawieszenia w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego. Zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzją z dnia 20 marca 2013 r organ rentowy odmówił uchylenia decyzji z dnia 6 października 2011 r.

Sąd stwierdził, że odwołanie jest bezzasadne i dlatego podlega oddaleniu.

Sąd wyjaśnił, że podstawą wydania decyzji ZUS z dnia 6 października 2011 r w przedmiocie wstrzymania wypłaty emerytury był art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, dodany do ustawy przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 r Nr 257, poz.1726) i obowiązujący od 1 stycznia 2011 r. Norma ta stanowi, iż prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Zgodnie z treścią art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw, do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy przepisy ustawy, o której mowa w art. 6 oraz ustawy, o której mowa w art. 18, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się od 1 października 2011 r.

Przy zastosowaniu wskazanych przepisów ZUS wstrzymał wypłatę emerytury.

W kwestii konstytucyjności wskazanych przepisów wypowiedział się Trybunał Konstytucyjny. W wyroku z dnia 13 listopada 2012 r (Dz. U. 2012, poz. 1285) orzekł, że przepis art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z FUS w zakresie, w jakim znajdują zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji.

W związku z tym wyrokiem przepis art. 103a w zw. z art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r o zmianie ustawy o finansach publicznych utracił moc obowiązującą w stosunku do osób, które nabyły prawo do emerytur przed dniem 1 stycznia 2011 r, bez konieczności rozwiązywania stosunku pracy. Z wyroku Trybunału wynika, że ma on zastosowanie jedynie do ściśle określonej kategorii osób, co oznacza, iż niekonstytucyjność przepisów, których dotyczy, jest jedynie częściowa.

W sytuacji wnioskodawczyni wyrok Trybunału nie ma zastosowania. A. S. istotnie uzyskała prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 r, jednakże w okresie obowiązywania przepisu art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Przepis ten obowiązywał do 7 stycznia 2009 r i był tożsamy w treści z przepisem art. 103a wskazywanej ustawy.

Zgodnie zaś z powoływanym wyrokiem Trybunału, obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą - jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury - nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r do 31 grudnia 2010 r, a więc już po uchyleniu art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a przed wejściem w życie przepisu art. 103a.

Z powyższego wynika, iż wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r w sprawie K 2/12 nie wpływa na prawidłowość zaskarżonej w niniejszej sprawie decyzji z dnia 26 marca 2013 r.

Z tych względów i na podstawie powołanych przepisów oraz na mocy art. 477¹⁴ § 1 kpc Sąd Okręgowy w Lublinie orzekł jak w sentencji.

Apelacje od tego wyroku wniosła A. S., zaskarżając wyrok w całości, zarzucając wyrokowi;

- niezgodność z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz niezgodność z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r, sygn. K 2/12, przez naruszenie zaufania Obywatela do Państwa i stanowionego przez to Państwo prawa, poprzez nierówne traktowanie osób znajdujących się w identycznej sytuacji prawnej,

- naruszenie art. 103 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w brzmieniu, jakie obowiązywało w okresie od 8 stycznia 2009 r do 31 grudnia 2010 r poprzez jego niezastosowanie w przedmiotowym stanie faktycznym, co skutkowało przyjęcie błędnego stanowiska o odmowie wznowienia wypłaty wnioskodawczyni emerytury za okres od 1 października 2011 r do 31 października 2012 r.

Apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i oraz poprzedzającej go decyzji z dnia 20 marca 2013 r poprzez wznowienie wypłaty emerytury za okres od dnia 1 października 2011 r do 31 października 2012 r.

Ponadto skarżąca wniosła o zasądzenie od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych odsetek za opóźnienie oraz zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu apelacji przedstawiła swoją sytuację, nawiązując do okresu pozostawania w zatrudnieniu, w odniesieniu do okresu, kiedy ustalone miała prawo do emerytury. Przeanalizowała również treść wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. Stwierdziła, że skutki wyroku Trybunału Konstytucyjnego mają zastosowanie do jej sytuacji faktycznej i prawnej.

W piśmie procesowym z dnia 25 lutego 2014 r apelująca popierała w całości złożoną apelację, powołując się dodatkowo na ustawę z dnia 13 grudnia 2013 r o ustaleniu i wypłacie emerytur, do których prawo uległo zawieszeniu w okresie od dnia 1 października 2011 r do dnia 21 listopada 2012 r, która weszła w życie w dniu 19 lutego 2014 r.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Apelacja A. S. nie jest zasadna.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne, jak też ich ocenę prawną dokonaną przez Sąd pierwszej instancji, nie ma zatem potrzeby szczegółowego powtarzania ustaleń i argumentów tego Sądu.

Przede wszystkim podnieść należy, iż wnioskodawczyni domagała się wypłaty emerytury od 1 października 2011 r, mimo że decyzja wstrzymująca wypłatę świadczenia jest prawomocna. Jako podstawę wznowienia wypłaty wskazała wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r.

Na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych wznowienie postępowania przed organem rentowym uregulowane jest w art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz w art. 83a ustawy z dnia 13 października 1998 r o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r Nr 205, poz. 1585). Regulacje prawne zawarte w tych przepisach dotyczą jednak innej materii, tj. ponownego ustalenia prawa, wysokości świadczenia lub zobowiązania, stwierdzonego prawomocną decyzją Zakładu, o ile zajdą okoliczności wskazane w tych przepisach, tj. zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawnione okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość. W sprawie niniejszej nie mamy do czynienia z ponownym ustaleniem prawa do świadczenia lub jego wysokości ale ze wznowieniem wypłaty świadczenia na skutek orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny niekonstytucyjności przepisu, na podstawie którego dokonano wstrzymania wypłaty. Prawo ubezpieczeń społecznych nie przewiduje w ogóle możliwości wznowienia postępowania przed organem rentowym na skutek wydania wyroku przez Trybunał Konstytucyjny. Niedopuszczalne byłoby jednak przyjęcie, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego pozostaje bez wpływu na decyzje, wydane przez organ rentowy na podstawie niekonstytucyjnego przepisu. W tej sytuacji jedynym rozwiązaniem jest skorzystanie z uregulowania zawartego w treści art. 123 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, zgodnie z którym w sprawach uregulowanych ustawą stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, chyba że ustawa stanowi inaczej. Sprawy uregulowane ustawą wymienione są jedynie przykładowo w art. 83 ustawy systemowej i bez wątplenia dotyczą również wypłaty świadczeń.

Kodeks postępowania administracyjnego przewiduje możliwość wznowienia postępowania na skutek wydania wyroku przez Trybunał Konstytucyjny. Zgodnie z art. 145a. § 1 kpa można żądać wznowienia postępowania również w przypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego została wydana decyzja. W tej sytuacji skargę o wznowienie wnosi się w terminie jednego miesiąca od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego (art. 145a § 2 kpa).

W sprawie niniejszej wnioskodawczyni złożyła do organu rentowego skargę o wznowienie postępowania w dniu 10 grudnia 2012 r, a zatem w terminie miesiąca od dnia wejścia w życie orzeczenia. Zachodziły tym samym podstawy do merytorycznego rozstrzygnięcia o żądaniu wnioskodawczyni. Pozwany organ rentowy wprawdzie „odmówił uchylecia decyzji” wstrzymującej wypłatę świadczenia, jednakże w uzasadnieniu decyzji wskazał, że brak jest podstaw do wyrównania świadczenia za okres od 1 października 2011 r do 31 stycznia 2012 r. Zasadnie zatem Sąd Okręgowy zbadał decyzję w płaszczyźnie prawa materialnego, jako odmawiającą wznowienia wypłaty świadczenia za okres od 1 października 2011 r, odnosząc się do treści art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy wydał prawidłowy wyrok, a zarzuty apelacji nie są zasadne.

Stan faktyczny jest oczywisty. Nie ma w szczególności wątpliwości, że apelująca nabyła prawo do emerytury od 1 września 2007 r, kiedy obowiązywał art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej i w oparciu o ten przepis wnioskodawczyni zawieszono wypłatę emerytury wobec kontynuowania przez nią zatrudnienia. Po uchyleciu tego przepisu, na wniosek skarżącej wypłata świadczenia została wznowiona. Wobec wejścia w życie art. 103a ustawy emerytalnej, skarżącej ponownie zawieszona została wypłata emerytury, gdyż skarżąca nadal pracowała.

Apelująca opiera swoje roszczenie o wznowienie wypłaty emerytury za okres od 1 października 2011 r do 31 października 2012 r na treści wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r.

Jednak prawidłowo ocenił Sąd pierwszej instancji, że wyrok Trybunału nie ma zastosowania do sytuacji wnioskodawczyni, gdyż przepis art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych został uznany za niekonstytucyjny tylko w stosunku do pewnej grupy emerytów.

Jeszcze raz przypomnieć należy, że w wyroku z dnia 13 listopada 2012 r (Dz. U. z 2012 r, poz. 1285) Trybunał orzekł, że przepis art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie, w jakim znajdują zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 r bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Trybunał wskazał w uzasadnieniu orzeczenia wyraźnie, iż obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą, jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury, nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r do 31 grudnia 2010 r. W stosunku do tych osób przepis art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych, w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy emeryturach i rentach z FUS, utracił bowiem moc obowiązującą z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw, czyli z dniem 22 listopada 2012 r.

Analiza przedstawionych powyżej okoliczności wskazuje, że skarżąca, która prawo do emerytury nabyła od 1 września 2007 r, nie mieści się w kręgu osób, w stosunku do których Trybunał Konstytucyjny stwierdził niezgodność z Konstytucją art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z FUS, dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r.

Tak więc jeszcze raz podkreślić należy, że istotne znaczenie dla oceny skutków orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego ma data nabycia emerytury, a nie data „skutecznego zrealizowania prawa do emerytury”, czyli jej wypłaty.

Prawo do emerytury wnioskodawczyni nabyła w dniu 1 września 2007 r, mimo że od tej daty świadczenie nie było wypłacane.

Nie była identyczna sytuacja emerytów, którzy składając wniosek o emeryturę przed dniem 8 stycznia 2009 r wiedzieli, że wypłata świadczenia nie będzie realizowana, jeżeli nie rozwiążą stosunku pracy (bo obowiązywał przepis art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej), oraz sytuacja emerytów, którzy wiedzieli, że świadczenie będzie wypłacane (po uchyleniu art. 103 ust. 2a).

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny rozpoznając niniejszą apelację uznał, że niekonstytucyjność przepisów stwierdzona wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r, sygn. akt K 2/12, nie ma wpływu na sytuację prawną wnioskodawczyni.

Zauważyć należy, że przepisy dotyczące postępowania w zakresie prawa ubezpieczeń społecznych mają szczególny charakter, kontroli sądu podlega prawidłowość decyzji, a więc, co do zasady, w postępowaniu sądowym podlega badaniu stan faktyczny i prawny istniejący w dacie wydania zaskarżonej decyzji, a najpóźniej na datę wydania wyroku przez Sąd pierwszej instancji.

Ustawa z dnia 13 grudnia 2013 r o ustaleniu i wypłacie emerytur, do których prawo uległo zawieszeniu w okresie od dnia 1 października 2011 r, obowiązująca od dnia 19 lutego 2014 r, tworzy nowy stan prawny. Warunkiem zastosowania przepisów tej ustawy jest wydanie przez sąd prawomocnego orzeczenia (bez względu na jego rodzaj), jeżeli toczy się postępowanie w sprawie wypłaty emerytury oraz złożenie przez ubezpieczonego stosownego wniosku w organie emerytalnym. Ustawa nie ma natomiast żadnego bezpośredniego wpływu na sposób rozstrzygnięcia toczących się postępowań sądowych w przedmiocie zawieszenia emerytur.

Z powyższych względów apelacja została oddalona na podstawie art. 385 kpc.